e Nieuwe Meervaart

Het is 2035. Een warme zaterdagochtend in de lente. Centrum Nieuw-West is klaarwakker. Het terras aan de waterkant van de Nieuwe Meervaart aan de Sloterplas loopt vol: mensen die nog even koffie drinken op weg naar het winkelcentrum; moeders die net hun kroost hebben afgezet bij de theaterklas voor kinderen of zo meteen gaan kijken naar de zaterdagmorgenfilm; een groepje toeristen die gehoord hebben dat er hier spannende dingen gebeuren. Sarah en Alida (die elkaar kennen sinds de jongerenworkshop in Studio Meervaart) bespreken de cross-over-musical waar ze aan werken. Volgende week is de première al. Tariq Harrak zwaait naar ze in het voorbijgaan. In 2020, voordat hij bekend raakte, was het de interculturele stand-up van George & Eran in het oude theater die hem richting cabaret stuurde. Hij komt straks terug. Vanavond staat hij hier zelf op de planken.

Plotseling gejoel als een paar dappere zwemmers het meer in duiken, op weg naar de drijvende kunstinstallatie. In het café zitten mensen aan hun smartphones geplakt. Ze spelen de interactieve game die bij de installatie hoort. Tot ze opkijken als de freerunners voorbij razen, langs een parcours dat de zwaartekracht tart. Een handvol theatertechnici komt naar buiten om een busje uit te laden, vol apparatuur die ze nodig hebben om te gaan bouwen voor het internationale urban dance festival dat vanavond start in de grote zaal.

Binnen bespreekt de eminente neuroloog David Kobbe, in een hoek van de foyer, het baanbrekende werk dat hij doet met leden van het ICK dansgezelschap op het gebied van het lichaam en fysieke beperkingen. Noah, de huidige artist-in-residence, schuift aan. Drie maanden lang ontwikkelt de bewegingsregisseur hier een voorstelling met een krankzinnige fysieke energie. Even kringelt er een klassieke Andalusische melodie door de ruimte, als een laatkomer de deur opent naar de muziekworkshop. Een paar seconden gaat ze op in de Caribische ritmes van de streetband (die ook hier uit een workshop is ontstaan) op het terras daarbuiten. Morgen kan het net zo makkelijk elektronische muziek zijn die zich vermengt met hiphop. In de Nieuwe Meervaart is geen dag hetzelfde.

***

Terug naar 2019. De zaadjes van dit vergezicht ontkiemen net. Amsterdam staat aan de vooravond van een nieuw tijdperk. Sommigen zeggen: de derde Gouden Eeuw. Een golf van verandering spoelt over de hele stad. De Meervaart koerst mee op die golf, de wind van voorgaande successen in de zeilen, op naar een gedurfde toekomst.

Wat staat er te gebeuren?

Amsterdam is uit zijn jas gegroeid. Een beetje aangekomen, meer spieren gekweekt. De stad ziet er anders uit. Tot nu toe was de culturele dynamiek – met alle musea, concerten en theatervoorstellingen - geconcentreerd binnen de ring. Maar nu gaan we een explosie van creatieve energie meemaken die als een vonkenregen over de hele stad uitwaaiert. Het centrum is overbelast. De oplossing is het verspreiden van cultuur over nieuwe stadscentra. Amsterdam verandert van een eenpolige in een meerpolige metropool. Maar wat is dat precies, een meerpolige stad? Nu Amsterdam bijna 750 jaar bestaat rijst de vraag: Welke

geschiedenis schrijven we vandaag? Wat worden, in deze stad van historische en culturele iconen, de iconen van de toekomst?

Nieuw-West transformeert zelf ook, op zoek naar een nieuwe identiteit. De sfeer van de jaren 50, 60 en 70 is toe aan een nieuw ontwerp, dat past bij een 21ste -eeuwse stad. Nieuw-West, tot voor kort een slaapstad met evenveel inwoners als Breda, vraagt om een eigen klaarwakker stadshart. Wat voor centrum moet dat worden? Drie of vier generaties zijn hier nu opgegroeid. Elk laten ze hun eigen sporen, verhalen en herinneringen achter. Wat willen de mensen nu? En hoe sluit dat aan op de veranderingen van de stad als geheel?

De Meervaart heeft de stem om dit nieuwe verhaal te vertellen. Met veertig jaar geschiedenis is de Meervaart geen nieuwkomer in deze buurt. En met 170.000 bezoekers per jaar is het geen onbekende. De Meervaart kent de buurt goed en de liefde is wederzijds. Met zijn sterke track-record staat het theater bekend als goed georganiseerd en betrouwbaar, gastvrij en avontuurlijk. Het heeft alles om uit te groeien tot het hart van een cultuurcluster dat het nieuwe centrum van Nieuw-West tot een aantrekkelijke investering maakt: een culturele dynamo, maar ook een economische aanjager. Investeren in de Meervaart is investeren in succes.

Amsterdam wil een meerpolige stad worden. Nieuw-West wil meer betekenen voor haar inwoners en een waardevol, levendig, cultureel actief stedelijk centrum ontwikkelen. De Meervaart – als een nieuw, iconisch theater voor de podiumkunsten en als een attractie voor nieuwe partners – kan een sleutelrol spelen in het verbinden van deze ambities. Zodat de Meervaart in 2035 is uitgegroeid tot meer dan het nu is.

De Meervaart nu

Ook de Meervaart groeit uit zijn jas. Het bonkt met volle energie tegen de eigen muren. Het wil er uitbreken. De groei van de wijk (in 2025 heeft Nieuw-West naar verwachting 200.000 inwoners) en de alsmaar diversere programmering voeren de druk op. Het huidige gebouw kan de kwaliteit niet veel langer meer garanderen. Het staat de groei van de Meervaart in de weg, terwijl het potentieel om de activiteiten te verdubbelen klaarstaat. Dit is het ideale moment voor stad, stadsdeel en theater om samen de volgende stap te zetten.

Uitbreiden is logisch, maar dat gaat over meer dan alleen een nieuw gebouw of nieuwe programmering. Het gaat om een antwoord op een grotere vraag: Wat betekent dit voor de stad? Wat heeft een nieuw complex in het westen van de stad aan Amsterdammers te bieden? Welke mogelijkheden liggen er voor nieuwe contacten, educatie, sociale cohesie, werkgelegenheid? Wat *betekenen* theater, dans en muziek voor het Amsterdam van 2035? Het beantwoorden van zulke vragen vereist visie en durf. Het vereist een grondig onderzoek naar het culturele hart van de Meervaart: hoe het niet alleen fysiek maar ook sociaal kan worden uitgebreid – in samenhang met winkels, café's, restaurants, de bibliotheek en andere partijen – zodat mensen er dag en nacht gebruik van kunnen maken, zodat het uitgroeit tot het kloppend hart van het nieuwe centrum van Nieuw-West.

Dus: wat is de Meervaart vandaag, wat is de essentie ervan? De Meervaart biedt de hele keten van culturele ervaringen aan: het onderwijst, presenteert, inspireert en creëert, voor alle leeftijden en genders, van beginnersniveau tot wereldklasse, het brengt verschillende culturen en publieksgroepen bijeen en maakt ze zichtbaar voor elkaar. Soms bedient het

specifieke groepen – de meeste bezoekers van een Bollywoodfeest hebben roots in India of Pakistan, die van een Caribische muziekavond hebben een link met Suriname en de Antillen – maar het maakt ook verbindingen, het genereert interactie. Het zoomt in op gevestigde tradities en tegelijk zwiert het door genres heen, zodat er hybride vormen en cross-overs ontstaan. Zo bereikt het niet alleen een breed publiek, maar brengt het ook mensen binnen die anders nooit naar een theater zouden gaan. Diversiteit is een bron van inspiratie, theater is hier een levende kunstvorm die ademt op de tijdgeest en de gemeenschap omarmt.

De Meervaart heeft de status om internationale acts aan te trekken – een wereldberoemde Irakese zanger, bijvoorbeeld, of een gerenommeerd dansgezelschap – maar het duikt ook in de lokale creatieve energie: urban dans, jonge rappers en componisten. Het presenteert werk van gevestigde Nederlandse toneelschrijvers maar ook voorstellingen die in de eigen workshops zijn ontstaan. Het vertoont internationale, maar ook om de hoek geproduceerde films. In het jongste stadsdeel van Amsterdam (30% van de mensen in Nieuw-West is jonger dan 21) koestert het talenten van 2 tot 25 jaar, via de workshops in Studio West en de 4West theaterschool: van kinderballet en acteurstrainingen tot masterclasses voor DJ's en electronische compositie. Voor veel jongeren is dit meer dan een cursus of training: ze vormen er hun identiteit. Het opent mogelijkheden voor ze om hun eigen potentieel te ontdekken en nieuwe territoria te verkennen – te begrijpen dat een andere wereld mogelijk is. Soms is het de weg naar roem, zoals danser Remy Tilburg die vond bij Conny Janssen Danst en het National Ballet. Anderen, zoals Shehab Aamer, kiezen voor theater en televisie. Maar ze komen altijd terug naar de Meervaart, om op te treden en les te geven. De Meervaart koestert niet alleen talent, het verspreidt kennis, het creëert trouw en een gevoel van thuis.

De huisgezelschappen dragen bij aan de mix: de mengvorm van theater en cabaret van George & Eran (afkomstig uit Syrië en Israël) is bijna een nieuwe taal, die prikt en kietelt in de ervaringen van een nieuwe stadsgeneratie; de geëngageerde en vermakelijke producties van de Verlichting, onder leiding van Floris van Delft; de sterk visuele en fysieke voorstellingen van Jakop Ahlboms stichting PELS. Het Amsterdams Andalusisch Orkest houdt het muzikale erfgoed van Al-Andalus levend in zowel traditionele als cross-over concerten. ICKamsterdam vernieuwt de hedendaagse dans, door niet uit te gaan van abstracte concepten maar van het menselijk lichaam. En dit onderzoek naar de kracht van communicatie die elk lichaam in zich heeft spreidt zich uit naar gebieden als dementie, de manier waarop volledig verlamde mensen communiceren, de lichaamstaal van een generatie die verdwijnt in haar mobiele schermpjes. En al deze gezelschappen werken regelmatig met elkaar, de ideeën kaatsen tussen disciplines over en weer, wat altijd weer inventieve, verrassende nieuwe vormen oplevert.

Dankzij zoveel *language no problem* voorstellingen voelt Mahmoud die net uit Irak is aangekomen zich welkom, ontdekt Sonja uit Oekraïne steeds iets nieuws, voelt Maria uit Venezuela zich niet meer zo eenzaam in haar nieuwe land. En omdat de Meervaart zo makkelijk bereikbaar is komen Els en Anniek, Boyd en Aisha, Joop en Saskia uit Haarlem, Hoofddorp, Badhoevedorp, Amstelveen en Hilversum ook.

Waar gaan we naartoe?

In de Meervaart blijven alle schakels in de lange culturele keten schitteren: het rijke scala aan activiteiten – dans, muziek, musical, theater, cabaret, cross-over – die spelen op zoveel niveaus, van beginnersklassen tot performances van wereldsterren. Deze rijkdom wijst de weg richting het theater van de toekomst. We gaan zien dat producties steeds meer hybride worden, dat de afstand tussen publiek en makers oplost, wat vraagt om speelruimtes die voor elke ervaring op maat kunnen worden bijgesteld: kameleontische ruimtes die flexibel en multifunctioneel zijn, in plaats van een statisch auditorium. Dans, vooral, krijgt een heel nieuw profiel – dans in de ruimste zin van het woord, die ook hiphop en breakdance omvat , en die zich voortzet in het intuïtieve, nieuwsgierige lichaam als communicatievehikel, niet alleen tijdens voorstellingen maar ook in de dagelijkse realiteit, van het mogelijk maken voor mensen met zware beperkingen tot de lichaamsgeletterdheid van jongeren.

Dit vraagt om het theater van de toekomst. Een veelzijdige ruimte om te delen, met drie of vier flexibele, multifunctionele speelplekken die worden aangepast op klassen, workshops, concerten of vernieuwende, grensoverschrijdende optredens. Een gebouw als vruchtbare bodem voor creativiteit, dat nieuw talent laat bloeien, dat het vertellen van nieuwe verhalen aanmoedigt – en altijd de mooiste parels voorschotelt aan het publiek. Dit wordt een plek waar freerunners en dansers, regisseurs en zangeressen, acteurs en activisten – kortom, alle soorten makers – elkaar treffen. De vonken vliegen ervan af. Het wordt een veilige omgeving waar ze kunnen botsen, rondsnuffelen, prikkelen en verstoren. Altijd met opwindend nieuw werk als resultaat.

Het wordt meer dan een theater: er is plaats voor interactieve performances, cursussen en klassen, tentoonstellingen, film, eten en drinken. Het trekt nieuwe mensen aan, verschillende mensen, het breedst denkbare publiek. Ver weg van de restricties in het oude centrum wordt dit een plek die openstaat voor nieuwe manieren van werken en leren. Je kan het allemaal rustig tot je nemen maar je kan ook actief meedoen. Makers lopen op elk moment van de dag door het gebouw, bezoeker onder de bezoekers, niet verstopt achter de zaaldeuren. De plek leeft van ‘s ochtends vroeg tot ‘s avonds laat, zeven dagen per week. Iedereen vindt er een plekje, kinderen en ouderen, shoppers en voorbijgangers – niet louter de culturele elite. Als het even meezit komt er ook een kinderopvang, een cinema en studio’s voor artists-in-residence. Het wordt een vliegwiel voor lokale initiatieven, start-ups en zzp-ers. Alles geïntegreerd in een warm kloppende publieke ruimte, het hart dat bloed pompt door de aderen van de stad. Niet Zomaar Een Gebouw.

Denk aan de OBA aan het Oosterdok. Zo’n soort plek van komen en gaan, een third space, niet thuis, niet uit, maar een open ruimte waar je welkom bent om iets te laten gebeuren. Denk aan de piano’s in de stationshallen. Je bent vrij om je uit te leven, de uitbundige amateur net zo goed als de gestroomlijnde pro. Bovenal: gastvrij en toegankelijk. Een bezielde plek, geen koude tempel voor de kunsten.

De Nieuwe Meervaart wordt een geliefd gebouw, dat harmonieus opgaat in zijn omgeving, de fysieke én de sociale. Het nieuwe culturele icoon van Amsterdam wordt niet alleen iconisch om te zien maar om wat het doet – om wat het allemaal mogelijk maakt.